

Juraj Slávik Neresnický

• Narodil sa 28. 1. 1890 v Dobrej Nive v rodine evanjelického farára Jána Slávika (odporcu maďarizácie, historika, osvetového pracovníka, publicistu a signatára Martinskej deklarácie v roku 1918), kde prežil krásne a radostné detstvo v kruhu rodiny, priateľov a známych, národne cítiacich a pre národ pracujúcich ľudí.

• Aby nadobudol znalosti maďarčiny, chodil do školy v Gemeri, a znalosti nemčiny si rozširoval v Tešíne. Študoval na gymnáziu v Banskej Bystrici (1900 – 1904), neskôr na Evanjelickom lýceu v Bratislave, kde v roku 1908 maturoval.

• Študoval právo v Budapešti, Berlíne a ukončil ho v Paríži v roku 1913. Už počas štúdia pracoval ako koncipient u Emila Stodolu, začal vnímať otázky národnostného útlaku Slovákov. V roku 1913 nastúpil na vojenskú základnú službu, počas ktorej vypukla 1. svetová vojna.

• Ako študent sa začal venovať aj literárnej činnosti, začal prekladať francúzskych básnikov a preklady uverejňoval v Slovenských pohľadoch. Prekladal tiež z ruštiny, ukrajinčiny, nemčiny. Publikoval najmä poéziu v Prúdoch, ktoré redigoval v rokoch 1912 – 1914. Moja pamäť – živá kniha (1890 – 1918) je jeho rozsiahle životopisné dielo, ktoré začal písať vo Washingtone v roku 1948. Písal pod pseudonymom Neresnický.

• Prvú svetovú vojnu prežil v tylovej službe ruského frontu, na jar roku 1917 bol prevelený na taliansky front a pred jej koncom (v apríli 1918) bol prevelený do centrálneho zásobovacieho skladu v Budapešti. Tu mohol lepšie sledovať zahraničné dianie a znovu sa zapojiť do politickej činnosti. Pre jeho ďalší politický život bola dôležitá spolupráca s Milanom Hodžom.

• Podieľal sa na vzniku Národnej republikánskej strany roľníckej.

• 14. 11. 1918 sa stal poslancom Revolučného národného zhromaždenia v Prahe. Bol najmladší v 256-člennom zbore.

• V roku 1923 sa stal županom Pohronskej župy so sídlom vo Zvolene, potom od 8. 9. 1925 do marca 1926 pôsobil v rovnakej funkcii na čele Košickej župy.

• Od apríla do októbra 1926 bol ministrom poľnohospodárstva a správcom ministerstva pre zjednotenie zákonov a orgánov správy vo vláde Jana Černého. V roku 1929 sa stal ministrom vnútra vo vláde Františka Udržala, tento post zastával až do októbra 1932. V rokoch 1929 – 1935 bol zároveň poslancom Národného zhromaždenia.

• Od roku 1933 začal pôsobiť v diplomatických službách. Vo februári 1936 sa stal vyslancom v Poľsku.

• Po zániku Československej republiky v marci 1939 rezignoval na svoju funkciu a odišiel do USA. Prednášal na amerických univerzitách a medzi krajanmi.

• V júli 1939 sa vrátil späť do Varšavy ako Benešov poverenec na organizovanie čs. zahraničného odboja. Po napadnutí a obsadení Poľska Nemeckom a Sovietskym zväzom odišiel v októbri 1939 cez Rumunsko do Francúzska. Tu sa stal významnou posilou zahraničného odboja. Stál pri vzniku Československého národného výboru. Po páde Francúzska sa cez Casablancu dostal do Londýna. Tu bol v júli 1940 menovaný ministrom vnútra v exilovej vláde, túto funkciu zastával až do apríla 1945. Bol tiež poverený vedením ministerstva školstva a národnej osvetly.

• 30. 8. 1944 prečítal vyhlásenie čs. vlády k vypuknutiu SNP v čs. vysielaní britského rozhlasu.

• Po vojne sa stal šéfom kabinetu štátneho tajomníka Vladimíra Clementisa na ministerstve zahraničných vecí v Prahe. Spolupracoval na riešení otázky vysťahovania maďarského obyvateľstva z ČSR.

• V júni 1946 sa stal československým veľvyslancom v USA.

• Po komunistickom prevrate v Československu 1948 rezignoval na post veľvyslanca 3. 3. 1948 a zostal v exile, kde sa najskôr venoval pomoci utečencom. Stal sa exulantom, domov sa už nikdy živý nevrátil. Pracoval pre čs. demokratický exil a bol jeho významným reprezentantom. Ku koncu svojej kariéry opustil koncepciu českoslovakizmu a priklonil sa k princípu rovnocennosti oboch národov v spoločnom štáte.

• Zomrel 30. mája 1969 vo Washingtone. Jeho urnu s popolom uložili pri príležitosti jeho 100. výročia narodenia v rodinnej hrobke na bansko-bystrickom evanjelickom cintoríne.

Funkcie JUDr. Juraja Slávika v čs. organizovanej turistike:

1924 – 1925 predseda Stredoslovenskej župy Klubu čs. turistov v Banskej Bystrici
1929 – 1935 1. miestopredseda ÚV KČST v Prahe
1935 – 1936 predseda ÚV KČST v Prahe. Predsedom sa stal na výročnom valnom zhromaždení 4. a 5. mája 1935 v Brne.

Významné udalosti v turistickom živote:

- položení základného kameňa chaty M. R. Štefánika pod Ďumbierom 1924
- stretnutie na povznesenie turistiky v Beskydoch na Veľkom polome 1935
- otvorenie chaty KČST na Lysej hore v Beskydoch 1935
- otvorenie chaty KČST v Červenohorském sedle v Jeseníkoch 1935
- ocenenia zásluh JUDr. Juraja Slávika v čs. organizovanej turistike
- JUDr. Juraj Slávik ako politik a oduševnený funkcionár v československej turistike vedel vyhľadať cesty napomáhajúce rozvoju turistiky. Vo svojich vystúpeniach na valných zhromaždeniach KČST pozýval českých turistov na návštevu Slovenska. Videl vo vzájomnom stretávaní sa upevňovanie bratstva Slovákov a Čechov.
- 28. 3. 2015 – Klub českých turistov uviedol in memoriam JUDr. Juraja Slávika do SÍŇE SLÁVY ČESKÉ TURISTIKY. Uvedenie do Siene sa konalo v Prahe v Slovanskom dome na konferencii KČT. Potomkom Juraja Slávika, vnučkám PhDr. Hane Hlaváčkovej a Tatiane Štemberovej a vnukovi Mgr. Martinovi Slávikovi, diplom odovzdal minister kultúry ČR Marcel Chládek.
- 6. 1. 2016 – Bol zapísaný ako VÝZNAMNÁ OSOBNOSŤ MESTA BANSKÁ BYSTRICA.

Slávnosť kladenia základného kameňa Chaty M. R. Štefánika. V popredí reční JUDr. Juraj Slávik.

VZNIK CHATY M. R. ŠTEFÁNÍKA POD ĎUMBÍEROM

„Turisti sú idealisti a neuspokoja sa poznaním svojho blízkeho okolia, ale vystupujú na vrcholky, aby ďaleko videli, učia sa poznávať a tým i milovať svoju vlasť a tejto láske učia aj iných. Základný kameň nech je potvrdením bratstva a jednoty československého národa.“

— JUDr. Juraj Slávik, 20. júla 1924

Turisti zo Zvolenskej sekcie Uhorského karpatského spolku postavili už v roku 1902 na Ďumbieri kamennú útulňu nazvanú Karolovou podľa krstného mena predsedu Karola Csipkaya. Táto útulňa bola po roku 1918 zborená. Myšlienka postaviť turistickú chatu pod Ďumbierom sa zrodila v Podbrezovej. Podporovali ju Viliam Pauliny, riaditeľ Národnej banky v Banskej Bystrici a župan JUDr. Juraj Slávik.

Slávnosť kladenia základného kameňa sa konala 20. júla 1924. Zúčastnilo sa jej prekvapujúco veľa turistov z Prahy, Uhorského Brodu, Bratislavy a iných miest. Účastníci už prichádzali 19. júla. Na železničnej stanici v Podbrezovej vyhrávala miestna fabrická dychová kapela. Nákladné autá ozdobené stuhami v národných farbách a čečinou odvážali turistov až do obce Bystrá a potom už všetci museli ísť dve hodiny pešo. Obec postavila slávobránu s nadpisom „Vítajte nám!“ a pánu županovi JUDr. Jurajovi Slávikovi Neresnickému spanilé devy odovzdali kyticu. Väčšina kráčala z Podbrezovej na Trangošku pešo 4 – 5 hodín. Zapotení a ustatí prišli na Trangošku, kde pred vyzdobenou horárňou boli pripravené stoly a lavice. Na vyhladnutých výletníkov čakal guláš, čapované pivo, víno a iné nápoje. Podbrezovskí hudobníci vyhrávali rezko a veselo. Pomaly sa zotmelo a asi pätnásť vatier hádzalo ružové svetlo na vysoké smrek a na okolo sediach. Spoločnosť sa dobre bavila. Na slávnosť prišli robotníci, úradníci, vojaci, žandári, horári, inžinieri, učitelia, sudcovia až z najvyššieho súdu z Brna, valasi, bačovia, politickí sekretári, šoféri, Česi, Slováci, kresťania i židia. Pocíťiac chlad noci pobrali sa spať. V chate sa našlo len málo miesta a veľká väčšina trávila noc vonku pri ohňoch. Pre len zriedka utíchajúci spoločenský ruch, veľa toho nenaspali. Po polnoci im zahrli uspávanú aj bačove gajdy. Prišli aj noví výletníci, našli známych, nuž sa veselo a hlasno vítali. Nastala tichosť a trocha si zdriemli, ale nie dlho, lebo sa začalo brieždiť. Vstali, vychystali sa na výstup a zavčas rána vyrazili. Okolo ôsmej hodiny sa stretli s Liptákmi, ktorí vystúpili vo veľkom počte Štiavnickou a Demänovskou dolinou. Po odpočinku pokračovali na vrchol Ďumbiera a kochali sa úchvatným výhľadom. O dvanásť hodine sa začala slávnosť kladenia základného kameňa chaty. Podbrezovský spevokol zaspieval „Veno“ od Smetanu. Predseda Stredoslovenskej župy klubu československých turistov v Banskej Bystrici, JUDr. Juraj Slávik predniesol vzletnú reč. Viliam Pauliny predniesol pozdrav menom pohronskej sokolskej župy „Detvan“. Svoje príhovory predniesli aj ďalšie osobnosti, za turistov, za mestá, firmy a spolky. Pri poklepe

Zľava: R. Pilát, J. Slávik, V. Pauliny

na základný kameň boli prednesené heslá: „Bud symbolom lásky k našej domovine“, „Bud vedetou demokracie“, (vedeta – predsunutá vojenská hliadka), „Od Šumavy cez Ďumbier k Tatrám“, „Zdar turistickej práci“, „Sláva vzájomnosti medzi Čechmi a Slovákmi“. Ozvala sa i mohutná uchvacujúca poézia Hviezdoslavova. JUDr. Juraj Slávik predniesol na žiadosť prítomných Hviezdoslavovu báseň Smrť Kriváňa. Na záver dychová hudba z Podbrezovej zahrála štátne hymny. Priatelia prírody, bolo ich vyše päťsto, sa rozlúčili a rozišli sa na liptovskú a zvolenskú stranu.

Chatu M. R. Štefánika pod Ďumbierom slávnostne otvorili 9. septembra 1928 pri príležitosti osláv 10. výročia ČSR a turistom slúži doposiaľ. Stavebný náklad činil 780 000 Kč. Zaujímavosť: Turistom podnikajúcim dlhšie túry poskytoval nájomca sprievodcov. Po ruke boli aj poštové holuby, ktoré turisti pri svojom pochode vypúšťali, a tým dávali o sebe správy. Pri zlom počasí sa na chate zvonilo veľkým zvoncom. Chata bola vybavená sirénou a rádiostanicou. Bernardínske psy boli vycvičené na účinný zásah pri záchranných prácach.

Tabuľu venovala
Základná škola s materskou školou
Juraja Slávika Neresnického
v Dobrej Nive

S finančnou podporou obce
Dobrá Niva

